

บทที่ 4

การอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านในจังหวัดสตูล ผู้วิจัยขอเสนอผลการศึกษาวิจัยตามลำดับดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านในจังหวัดสตูลทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติการ ตามโครงการและร่วมติดตามประเมินผล
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านในจังหวัดสตูลทั้ง 4 ด้าน ซึ่งได้แก่ ด้านร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติการตามโครงการและร่วมติดตามประเมินผล ตามตัวแปรเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ความยาวนานในการอาศัยอยู่ในท้องถิ่น การเป็นสมาชิกกลุ่มพัฒนาหรือกลุ่มหลังต่าง ๆ ระดับความคุ้นเคยหรือมีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด และระดับความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน
3. เพื่อประมวลปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางในการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านในจังหวัดสตูลให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สัมมนา

1. ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในกิจกรรมของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านแตกต่างกันทั้ง 4 ด้าน ซึ่งได้แก่ ด้านร่วมคิด ด้านร่วมตัดสินใจ ด้านร่วมปฏิบัติการ ตามโครงการ และด้านติดตามประเมินผล
2. ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในกิจกรรมของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านแตกต่างกันทั้ง 4 ด้าน
3. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในกิจกรรมของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านแตกต่างกันทั้ง 4 ด้าน
4. ประชาชนที่มีรายได้ต่างกันมีส่วนร่วมในกิจกรรมของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านแตกต่างกันทั้ง 4 ด้าน
5. ประชาชนที่มีความยาวนานในการอาศัยอยู่ในท้องถิ่นต่างกัน มีส่วนร่วมในกิจกรรมของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านแตกต่างกันทั้ง 4 ด้าน
6. ประชาชนที่สภาพการเป็นสมาชิกกลุ่มพัฒนาหรือกลุ่มพลังต่าง ๆ ต่างกัน มีส่วนร่วมในกิจกรรมของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านแตกต่างกันทั้ง 4 ด้าน
7. ประชาชนที่มีระดับความคุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดต่างกัน มีส่วนร่วมในกิจกรรมของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านแตกต่างกันทั้ง 4 ด้าน
8. ประชาชนที่มีระดับความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านต่างกัน มีส่วนร่วมในกิจกรรมของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านแตกต่างกันทั้ง 4 ด้าน

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นหัวหน้าครอบครัวหรือตัวแทนหัวหน้าครอบครัวที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านที่มีที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านตั้งอยู่ตามทะเบียนที่อ่านหนังสือประจำปีงบประมาณ 2535 ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดสกล โดย

วิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) จากจำนวน 40 หมู่บ้าน หมู่บ้านละ 10 ครัวเรือน ได้ครัวเรือน จำนวน 400 ครัวเรือน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 แบบทดสอบความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน โดยมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.73 ค่าความยากง่ายรายข้อ ตั้งแต่ 0.29-0.85 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ 0.13-0.65

ตอนที่ 3 แบบสอบถามระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านทั้ง 4 ด้าน โดยมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.97 ค่าอำนาจจำแนก (t) รายข้อ ตั้งแต่ 3.39-8.50

ตอนที่ 4 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ประสานงานกับหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษาของโรงเรียนอำเภอ เพื่อขอความร่วมมือ และประชุมชี้แจงครูอาสาสมัครเดินสอนเกี่ยวกับรายละเอียดของแบบสอบถาม และแบบทดสอบและร่วมดำเนินการเก็บข้อมูล พร้อมกับครูอาสาสมัครในทุกอำเภอ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 ชุด ได้รับคืน 396 ชุด นำไปใช้ในการวิเคราะห์ 396 ชุด คิดเป็นร้อยละ 99.00

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลไปวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS PC⁺ เพื่อหาค่าต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างคือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ความยาวนานในการอาศัยอยู่ในท้องถิ่น การเป็นสมาชิกกลุ่มพัฒนาหรือกลุ่มพลังต่าง ๆ ระดับความคุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด และระดับความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน
2. ค่าคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านเป็นรายตัวแปร
3. ทดสอบค่าที (t-test) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่าง การมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ได้แก่ เพศ การเป็นสมาชิกกลุ่มพัฒนาหรือกลุ่มพลังต่าง ๆ ระดับความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน
4. ทดสอบค่าเอฟ (F-test) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่าง การมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ความยาวนานในการอาศัยอยู่ในท้องถิ่น และระดับความคุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด
5. เปรียบเทียบพหุคูณ (Multiple Comparison) เพื่อเปรียบเทียบระดับความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ เมื่อพบว่ามันัยสำคัญทางสถิติ โดยใช้วิธีการของ เชฟเฟ (Scheffe Method)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ผลการประเมินระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับดังต่อไปนี้ ด้านร่วมคิด ($\bar{X}=3.16$) ด้านร่วมปฏิบัติตามโครงการ ($\bar{X}=3.06$) ด้านร่วมตัดสินใจ ($\bar{X}=2.95$) ด้านร่วมติดตามประเมินผล ($\bar{X}=2.70$)
2. เปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ตามตัวแปร เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ความยาวนานในการอยู่อาศัย ในท้องถิ่น การเป็นสมาชิกกลุ่มพัฒนาหรือกลุ่มพลังต่าง ๆ ระดับความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ปรากฏผลการวิจัยดังนี้
 - 2.1 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านระหว่างชายกับหญิง พบว่า เพศชาย มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ด้านร่วมตัดสินใจสูงกว่าเพศหญิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านร่วมคิด ด้านร่วมปฏิบัติตามโครงการ ด้านร่วมติดตามประเมินผลไม่พบความแตกต่าง
 - 2.2 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านพบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในกิจกรรมของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านในด้านร่วมตัดสินใจ และร่วมติดตามประเมินผลแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ ประชาชนที่มีอายุระหว่าง 31-45 ปี มีส่วนร่วมในกิจกรรมของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านในด้านร่วมตัดสินใจ สูงกว่าประชาชนที่มีอายุ 15-30 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ด้านการติดตามประเมินผลนั้นไม่พบว่ามีคู่ใดคู่หนึ่งแตกต่างกัน ส่วนด้านร่วมคิด และด้านร่วมปฏิบัติตามโครงการไม่พบความแตกต่างกัน
 - 2.3 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านระหว่างประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน

2.4 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านระหว่างประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน ทั้ง 4 ด้าน

2.5 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านระหว่างประชาชนที่มีความยาวนานในการอยู่อาศัยในท้องถิ่นแตกต่างกัน พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน

2.6 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน พบว่า ประชาชนที่เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกกลุ่มพัฒนาหรือกลุ่มพลังต่าง ๆ มีส่วนร่วมในกิจกรรมของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านทั้ง 4 ด้าน สูงกว่าผู้ที่ไม่เคยเป็นสมาชิกกลุ่มพัฒนาหรือกลุ่มพลังต่าง ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.7 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านที่มีระดับความคุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนแตกต่างกัน พบว่า ในด้านร่วมตัดสินใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่จากการทดสอบโดยวิธีของเซฟเฟ่ ไม่พบว่ามีความแตกต่างในส่วนด้านร่วมคิด ร่วมปฏิบัติตามโครงการและด้านร่วมติดตามประเมินผลไม่พบความแตกต่าง

2.8 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน พบว่า ประชาชนที่มีระดับความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านสูงมีส่วนร่วมในด้านการร่วมตัดสินใจ และด้านร่วมปฏิบัติตามโครงการสูงกว่าประชาชนที่มีระดับความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับที่อ่านหนังสือประจำบ้านน้อย-ปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านร่วมคิดและด้านร่วมติดตามประเมินผลไม่พบความแตกต่าง

3. ปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางในการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านในจังหวัดสุพรรณบุรี

3.1 ปัจจัยที่ทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมนอกเหนือจากที่กำหนดไว้คือ

3.1.1 อาชีพ กลุ่มตัวอย่าง 34 คน คิดเป็นร้อยละ 8.58 เชื่อว่าอาชีพที่ต่างกันจะทำให้การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของที่อ่านหนังสือแตกต่างกันด้วย เพราะเกี่ยวข้องกับเวลา

3.1.2 การเป็นผู้นำท้องถิ่น มีกลุ่มตัวอย่าง 50 คน คิดเป็นร้อยละ 12.62 เชื่อว่า ผู้นำท้องถิ่นยังคงมีอิทธิพลต่อการชักนำประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน

3.1.3 การได้รับการยอมรับนับถือ มีกลุ่มตัวอย่าง 21 คน คิดเป็นร้อยละ 5.30 เชื่อว่า บุคคลในหมู่บ้านที่ประสานยอมรับนับถือ เช่น ข้าราชการ บัญฑาญ แพทย์แผนโบราณ มีอิทธิพลต่อการชักนำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของท้องถิ่นหรือประจำหมู่บ้านได้

3.2 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของท้องถิ่นหรือประจำหมู่บ้านคือ

3.2.1 ประชาชนต่างก็ประกอบอาชีพ จึงไม่ค่อยมีเวลาเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของท้องถิ่นหรือประจำหมู่บ้าน มีผู้เสนอความคิดเห็น 74 คน คิดเป็นร้อยละ 18.68 ต้องการให้เจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนนัดประชุมชี้แจงให้ตรงกับช่วงเวลาที่ตนเองว่าง และต้องการหนังสืออื่น ๆ ที่นอกเหนือจากหนังสือพิมพ์รายวัน

3.2.2 เจ้าหน้าที่ขาดการประชาสัมพันธ์ทำให้ชาวบ้านไม่ทราบความเป็นไปในกิจกรรมของท้องถิ่นหรือประจำหมู่บ้าน เป็นเหตุให้ประชาชนไม่ค่อยได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของท้องถิ่นหรือประจำหมู่บ้าน มีผู้เสนอความคิดเห็นจำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 7.32 ต้องการให้เจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนหรือผู้รับผิดชอบ เข้าไปชี้แจงกับประชาชนให้บ่อยครั้งเพื่อให้เกิดความสนใจ

ทั้งสองประเด็นดังกล่าว เมื่อพิจารณาจากจำนวนของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด ซึ่งมีเพียงร้อยละ 18.68 และร้อยละ 7.33 จึงสรุปได้ว่า ไม่ได้เป็นปัญหาที่สำคัญต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของท้องถิ่นหรือประจำหมู่บ้าน

การอภิปรายผล

ในการศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมของท้องถิ่นหรือประจำหมู่บ้าน ในจังหวัดสตูลครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของท้องถิ่นหรือประจำหมู่บ้านทั้ง 4 ด้าน ซึ่งได้แก่ ด้านร่วมคิด

ด้านร่วมตัดสินใจ ด้านร่วมปฏิบัติการตามโครงการ และด้านร่วมติดตามประเมินผล รวมทั้งศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ทั้ง 4 ด้าน ดังกล่าวมาแล้ว โดยจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ความยาวนานในการอาศัยอยู่ในท้องถิ่น การเป็นสมาชิกกลุ่มพัฒนาหรือกลุ่มพลังต่าง ๆ ระดับความคุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด และระดับความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน จากการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์และผลการทดสอบสมมติฐาน ผู้วิจัยได้อภิปรายผลตามลำดับดังต่อไปนี้

1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านในจังหวัดสตูล ทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับตามคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านร่วมคิด ด้านร่วมปฏิบัติการตามโครงการ ด้านร่วมตัดสินใจ และด้านร่วมติดตามประเมินผล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ

1.1 การที่ประชาชนในจังหวัดสตูลมีส่วนร่วมในกิจกรรมของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ด้านร่วมคิดอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลางอันดับแรก อาจจะเป็นเพราะประชาชนเคยชินกับระบบทำตามคำสั่ง คำแนะนำมากกว่าจะคิดเองดำเนินการเอง เพราะในระบบการศึกษาของไทยในปัจจุบันก็ไม่ได้ปลูกฝังให้นักเรียนรู้จักใช้ความคิดริเริ่มอย่างจริงจัง ครูผู้สอนจะอยู่ในฐานะผู้ออกคำสั่งให้นักเรียนปฏิบัติตามมากกว่า การให้คำปรึกษาหรืออำนวยความสะดวกให้การเรียนการสอนมุ่งไปสู่กระบวนการคิด ดังนั้นความเคยชินเหล่านี้จึงคิดเป็นนิสัยกับประชาชนโดยเฉพาะในชนบท ประกอบกับโครงการต่าง ๆ ที่ลงไปสู่หมู่บ้าน ส่วนใหญ่ล้วนแต่เป็นความคิดหรือการสั่งการจากเบื้องบนซึ่งเป็นแนวความคิดของเจ้าหน้าที่ของรัฐ มิได้เป็นความคิดของประชาชนในพื้นที่โดยตรง แม้ในปัจจุบันการเสนอโครงการจากเบื้องล่างหรือสภาตำบลสู่ระดับจังหวัดเพื่อแสดงให้เห็นว่า เป็นแนวความคิดของประชาชนในท้องถิ่น แต่เบื้องหลังจริง ๆ แล้ว เจ้าหน้าที่ของรัฐมักเป็นผู้ที่มีอิทธิพลในการชักนำความคิดเหล่านั้นอยู่ตลอดเวลา เมื่อเป็นดังนี้ประชาชนจึงเกิดความไม่มั่นใจ ในแนวความคิดของตนว่า

จะถูกต้องและใช้ได้หรือไม่ ทำให้ไม่ค่อขอหากแสดงความคิดเห็น ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของอลิน รพีพัฒน์ (ในทวีทอง หงษ์วิวัฒน์, 2527 : 320) ซึ่งได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า หมายถึง การให้ประชาชนเป็นผู้คิดปัญหา เป็นผู้ทำทุกอย่าง ไม่ใช่เรากำหนดไปให้ว่าประชาชนเข้ามาช่วยในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ทุกอย่างต้องเป็นเรื่องของประชาชนที่คิดขึ้นมา ในทำนองเดียวกัน สุวัฒน์ วฤณเมธี (2526 : 20) ได้กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่มการพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติและความรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบต่อตัวประชาชนเอง

1.2 การที่ประชาชนในจังหวัดสตูล มีส่วนร่วมในกิจกรรมของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ด้านร่วมปฏิบัติการตามโครงการอยู่ในเกณฑ์ปานกลางอันดับที่สอง อาจจะเป็นเพราะว่า การมีส่วนร่วมในด้านร่วมปฏิบัติการตามโครงการ เป็นกิจกรรมที่ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของเวลา เพราะประชาชนในชนบทของจังหวัดสตูล ส่วนใหญ่มีอาชีพหลักที่สำคัญอยู่ 2 อย่าง คือ การประมง ซึ่งต้องใช้เวลาดังแต่ช่วงบ่ายไปจนกระทั่งถึงช่วงเช้าของแต่ละวัน เวลาที่เหลือเป็นเวลาพักผ่อน ส่วนอีกอย่างหนึ่งคือ อาชีพทำสวนยางซึ่งจะใช้เวลาดัง 02.00 น. ไปจนกระทั่งเวลา 10.00 น. ของแต่ละวันเวลาที่เหลือก็เป็นเวลาพักผ่อน และอีกประการหนึ่งคือ ผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมใด ๆ ก็ตาม ประชาชนมักจะต้องคำนึงถึงประโยชน์ที่ตนเองได้รับว่ามีมากน้อยเพียงใด ดังนั้นจึงสอดคล้องกับแนวคิดของ นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2525 : 25-27) ซึ่งได้กล่าวถึงเงื่อนไขของการมีส่วนร่วมไว้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของเวลา คือ ต้องมีเวลาและต้องไม่เสียเงินทองหรือผลประโยชน์เกินกว่าที่คาดว่าจะได้รับผลตอบแทน

1.3 การมีกลุ่มตัวอย่างประชาชนในจังหวัดสตูล มีส่วนร่วมในกิจกรรมของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ด้านร่วมตัดสินใจในเกณฑ์ระดับปานกลางอันดับที่สาม อาจจะเป็นเพราะว่าประชาชนไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการคิดตั้งแต่ต้นอย่างเต็มที่ เพราะฉะนั้นเมื่อถึงขั้นการร่วมตัดสินใจจึงมีความเห็นว่ามีไม่มีความจำเป็นจะต้องเข้า

ไปร่วม ถึงจะมีบ้างก็น้อย เพราะไม่ได้รับการปลูกฝังให้กล้าตัดสินใจด้วยตนเองมาตั้งแต่ต้น บางครั้งอาจร่วมตัดสินใจในการวางแผนในการดำเนินกิจกรรมของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน หรือร่วมตัดสินใจเลือกวิธีการดำเนินงานในกิจกรรมของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน หรือร่วมตัดสินใจเลือกวิธีการติดตามประเมินผล แต่มักจะเป็นเพียงเข้าไปมีส่วนร่วมในการรับฟังหรือยกมือสนับสนุนเมื่อประชาชนในที่ประชุมเสนอตามวิถีทางของระบอบประชาธิปไตย

1.4 การที่ประชาชนในจังหวัดสกลบุรีมีส่วนร่วมในกิจกรรมของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ด้านร่วมติดตามประเมินผลอยู่ในเกณฑ์ปานกลางอันดับที่สี่ อาจจะเป็นเพราะว่าการมีส่วนร่วมด้านติดตามประเมินผล เป็นกิจกรรมขั้นสุดท้ายของกิจกรรมที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ที่มีความเชื่อมโยงกับการมีส่วนร่วมด้านอื่น ๆ ข้างต้น หากประชาชนไม่ได้เข้าไปร่วมตั้งแต่ต้น หรือเข้าไปร่วมเพียงส่วนน้อย กิจกรรมการติดตามประเมินผล ซึ่งมีความสำคัญที่สุด แต่ประชาชนจะไม่เห็นความสำคัญ ดังนั้นหากเจ้าหน้าที่ไม่พยายามสนับสนุนหรือส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลอย่างจริงจัง ย่อมเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาปรับปรุงที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน

2. เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน

ในการศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านในจังหวัดสกลบุรีทั้ง 4 ด้าน โดยจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ความยาวนานในการอาศัย อยู่ในท้องถิ่น การเป็นสมาชิกกลุ่มพัฒนาหรือกลุ่มพลังต่าง ๆ ระดับความคุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด และระดับความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ผู้วิจัยอภิปรายผลดังนี้

2.1 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ระหว่างเพศชายกับเพศหญิง

ผลการวิจัยปรากฏว่า เพศชายมีส่วนร่วมในกิจกรรมของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านในด้านการตัดสินใจสูงกว่าเพศหญิง ซึ่งผู้วิจัยคิดว่าน่าจะมาจากเหตุผลที่ว่า ลักษณะของสังคมไทยในชนบททั่วไป ยังคงยอมรับว่าผู้ชายเป็นผู้นำในครอบครัว และเป็นผู้ตัดสินใจแทนผู้หญิง ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับ ภรรณีภา ชมดี (2524 : 108) ซึ่งได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจศึกษาเฉพาะกรณีโครงการสารภีตำบลท่าช้าง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า เพศมีความสัมพันธ์กับการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .05 กล่าวคือ เพศชายมีส่วนร่วมในการพัฒนามากกว่าหญิง และสอดคล้องกับ ฉอาน วุฒิภรณ์รักษา (2526 : 115) ได้ศึกษาปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการเข้าร่วมของประชาชนในชนบทศึกษาเฉพาะกรณี โครงการที่ได้รับรางวัลดีเด่นของตำบลคุ้มพยอม อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี พบว่า เพศชายเข้ามามีส่วนร่วมมากกว่าเพศหญิงทั้ง 5 ขั้นตอน ของการพัฒนาชุมชน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ แนว โนนติพันธ์ (2534 : 94) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาชุมชนของประชาชนในชนบทในเขตพื้นที่จังหวัดสงขลา พบว่า เพศชายมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาชุมชนมากกว่าเพศหญิง ทั้ง 4 ด้าน

สำหรับด้านร่วมคิด ด้านร่วมปฏิบัติตามโครงการและด้านติดตามประเมินผลนั้น พบว่า เพศชายและเพศหญิงมีส่วนร่วมในกิจกรรมของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งน่าจะเป็นผลมาจากกิจกรรมของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านเป็นกิจกรรมที่ไม่ได้จำกัดว่าผู้ชายจะต้องเข้ามามีบทบาทมากกว่าหญิง ซึ่งสอดคล้องกับ เจะสะป็อง บารู (2535 : 79) ซึ่งได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์สวัสดิการตลาดของสมาชิกที่มีสถานภาพต่างกัน พบว่า สมาชิกศูนย์สวัสดิการตลาดที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์สวัสดิการตลาดไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับทินชววรรษ สุขสุพันธ์ (2535 : 114) ซึ่งได้ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสมาชิกกองทุนฯ และเวชภัณฑ์ ประจำหมู่บ้านในจังหวัดนครราชสีมา พบว่า สมาชิกที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในกิจกรรมกองทุนฯ และเวชภัณฑ์ประจำหมู่บ้านไม่แตกต่างกัน

2.2 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านระหว่างกลุ่มอายุ 15-30 ปี, 31-45 ปี และ 46 ปีขึ้นไป

ผลการวิจัยปรากฏว่า ประชาชนที่มีอายุระหว่าง 31-45 ปี ส่วนร่วมในกิจกรรมของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ด้านร่วมตัดสินใจมากกว่าประชาชนที่มีอายุระหว่าง 15-30 ปี ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะว่า ประชาชนที่มีอายุระหว่าง 31-45 ปี เป็นวัยที่มีความรับผิดชอบและเป็นวัยที่อยู่ในฐานะผู้นำครอบครัวหรือผู้นำในชุมชน จึงเป็นผู้ที่สามารถตัดสินใจแทนสมาชิกในครอบครัวหรือชุมชน ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับการรายงานการวิจัยโครงการสำรภี ตำบลชิวมุง อำเภอสำรภี จังหวัดเชียงใหม่ (2519 : 60-69) ซึ่งพบว่า ประชาชนที่มีอายุสูงกับมีส่วนร่วมในโครงการมากกว่าประชาชนที่มีอายุน้อย แต่ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในกิจกรรมของที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านในด้านร่วมคิด ร่วมปฏิบัติการตามโครงการและด้านร่วมติดตามและประเมินผลไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ แนว ไสตดิพันธ์ (2534 : 98) ที่ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่จังหวัดสงขลา แต่ขัดแย้งกับผลการวิจัยของ ลัดดาวัลย์ อนุกุล (2522 : 40) ที่ศึกษาเรื่องปัจจัยบางประการที่มีอิทธิพลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคมสงเคราะห์ของสตรีอาสาสมัครพบว่า ประชากร กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุสูงมีแนวโน้มเข้ามามีส่วนร่วมมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุน้อย และขัดแย้งกับผลการวิจัยของ คัพแมน (Kaufman, 1949 : 301) ซึ่งพบว่า ผู้ที่มีอายุสูงมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนมากกว่าผู้ที่มีอายุน้อย

2.3 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ระหว่างระดับการศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-ชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 และชั้นมัธยมศึกษา

ผลการวิจัยปรากฏว่า ประชาชนในจังหวัดสุลที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในกิจกรรมของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้ง 4 ด้าน ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน เป็นเรื่องของความสมัครใจและต้องการเป็นที่ยอมรับ

ของสังคมในชุมชนนั้น ๆ เป็นอันดับแรก ประกอบกับการมีเข้าร่วมในกิจกรรมของที่
อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านมิได้มีข้อกำหนด เกือบกับระดับการศึกษา เป็นลักษณะที่เปิด
กว้าง อีกทั้งหลักการสำคัญของกิจกรรมที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านก็มุ่งที่จะลดความ
เหลื่อมล้ำทางด้านต่าง ๆ ของประชาชน จึงทำให้ระดับการศึกษาไม่ส่งผลให้เกิด
ความแตกต่างในด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมของที่อ่านหนังสือประจำ
หมู่บ้าน ผลการวิจัยครั้งนี้ขัดแย้งกับการศึกษาของ ผดุง อารยะวิญญู และคณะ
(2528 : 75) ซึ่งได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมและการยอมรับของประชาชนใน
โครงการพัฒนาชนบทของรัฐบาล พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จในการพัฒนาชนบทระดับ
หมู่บ้าน ได้แก่ ระดับการศึกษาของผู้นำท้องถิ่น และขัดแย้งกับการศึกษาของ บราวน์
(Brown, 1953 : 59) ที่ได้วิจัยพบว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมอย่างแข็งขัน
และไม่แข็งขันมักจะมีการศึกษาแตกต่างกัน กล่าวคือ ผู้ที่มีการศึกษาสูง มักจะเข้า
ร่วมกิจกรรมอย่างแข็งขันมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาค่ำ แต่สอดคล้องกับการศึกษาของ
ไชย พรหมศรี (2533 : 77) ได้ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรม
ต่อเนื่องของสมาชิกศูนย์เยาวชนตำบล อ่าเภอมาฮอ จังหวัดปัตตานี พบว่า สมาชิก
ศูนย์เยาวชนตำบลที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่อเนื่องของศูนย์
เยาวชนตำบลไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับการศึกษาของ ทิพสวรรค์ สุขสัมพันธ์
(2535 : 117-118) ได้ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของ
สมาชิกกองทุนฯและเวชภัณฑ์ประจำหมู่บ้านในจังหวัดนครราชสีมา พบว่า สมาชิกที่มี
ระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในกิจกรรมกองทุนฯและเวชภัณฑ์ประจำหมู่บ้านไม่
แตกต่างกัน

2.4 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมของที่อ่านหนังสือ
ประจำหมู่บ้านระหว่างรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อเดือน ไม่เกิน 3,000 บาท, 3,001-
5,000 บาท และ 5,001 บาทขึ้นไป

ผลการวิจัยปรากฏว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมในกิจกรรม
ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านไม่แตกต่างกัน ทั้ง 4 ด้าน ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า
การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ในกรณีของรายได้กับการ

มีส่วนร่วมประชาชนในแต่ละหมู่บ้านเล็งเห็นว่า การเข้าร่วมในกิจกรรมของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านไม่ได้มีข้อกำหนด เฉพาะเรื่องการเงินเพียงอย่างเดียว ดังนั้นจึงมีทางเลือกในการเข้าร่วมกิจกรรมด้านอื่น ๆ อีก ตามที่คนสามารถจะดำเนินการได้ และอีกประการหนึ่งก็คือสภาพทางสังคมของชุมชนในชนบทนั้น แม้ว่ารายได้จะต่างกัน แต่สภาพชีวิตความเป็นอยู่ไม่ได้แบ่งแยกคนเกิดมีช่องว่างระหว่างผู้มีรายได้สูงกับผู้มีรายได้ต่ำ ในชุมชนจึงมีลักษณะเกื้อกูลกันสนิมสนมกัน ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จึงสรุปได้ว่า ประชาชนในจังหวัดสกลบุรี ที่มีรายได้ต่างกันมีส่วนร่วมในกิจกรรมของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้ จึงขัดแย้งกับกรมพัฒนาชุมชน (2519 : 60-90) ที่ได้สรุปในรายงานการวิจัยโครงการสารภี ตำบลข้าวบุง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า บุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี มีรายได้ครอบครัวต่อปีสูงและมีที่ดินถือครองทำมาหากินมาก เข้ามามีส่วนร่วมในโครงการมากกว่าผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจด้อยกว่า และขัดแย้งกับ อารธา วัฒนกิจ (2526 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัย การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี พบว่า ผู้ปกครองที่มีระดับรายได้สูงจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสูงกว่าผู้ปกครองที่มีระดับรายได้ต่ำ แต่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทิพวารมย์ สุทธิพันธ์ (2535 : 117) ได้ทำการวิจัยปัจจัยที่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสมาชิกกองทุนอาสาและเวชภัณฑ์ประจำหมู่บ้านในจังหวัดนราธิวาส พบว่า สมาชิกที่มีรายได้ต่างกันมีส่วนร่วมในกิจกรรมกองทุนอาสาและเวชภัณฑ์ประจำหมู่บ้านไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เจาะสะปิ้อง บารู (2534 : 82) ซึ่งได้ศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์สาธิตการตลาดของสมาชิกที่มีสถานภาพต่างกัน พบว่า สมาชิกที่มีรายได้ต่างกันมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์สาธิตการตลาดไม่แตกต่างกัน

2.5 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านระหว่างความยาวนานในการอาศัยอยู่ในท้องถิ่น ไม่เกิน 5 ปี, 6-10 ปี และ 11 ปีขึ้นไป

ผลการวิจัยปรากฏว่า ประชาชนที่มีความยาวนานในการอาศัยอยู่ในท้องถิ่น ไม่เกิน 5 ปี 6-10 ปี และ 11 ปีขึ้นไป พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน ทั้ง 4 ด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าประชาชนที่พักอาศัยอยู่ในชุมชนก่อนหรือหลังมีโอกาสเข้าร่วมในกิจกรรมของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านเท่าเทียมกัน และโดยปกติแล้วในสังคมชนบท ประชาชนจะมีความสัมพันธ์กันแบบปฐมภูมิ ทำให้รู้จักสนิทสนมคุ้นเคยกันในระยะเวลาที่รวดเร็ว ดังนั้นเมื่อมีสมาชิกใหม่เข้ามา ก็จะชักนำและให้เกียรติเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในส่วนของสมาชิกใหม่ก็ยินดีที่จะเข้าร่วมเพราะต้องการผูกมิตรเป็นพรรคพวก ซึ่งขัดแย้งกับการศึกษาของกรมพัฒนาชุมชน (2519 : 60-90) ได้สรุปในรายงานการวิจัยโครงการสารภี ตำบลข้าวมุง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า บุคคลที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกในโครงการส่วนใหญ่ประกอบอาชีพอยู่ในหมู่บ้านนานกว่า 20 ปี และขัดแย้งกับผลงานการวิจัยของ คัฟแมน (Kaufman, 1949 : 301) ได้ศึกษาพบว่า ความยาวนานในการอาศัยอยู่ในท้องถิ่นมีความสัมพันธ์กับระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชนอันหมายถึง ผู้ที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นยาวนานมีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาชุมชนมากกว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นระยะสั้น แต่สอดคล้องกับความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ในระดับขั้นที่ 3 และ 4 ของ มาสโลว์ (Maslow, 1954 : 90) ซึ่งกล่าวว่า ในขั้นที่ 3 คนเราต้องการความรักและการยอมรับเข้ามาเป็นสมัครพรรคพวกคือ ความต้องการที่จะอยู่ร่วมกับคนอื่น รวมทั้งมีสถานภาพทางสังคมสูงขึ้น ขั้นที่ 4 คนเราต้องการยกย่องนับถือจากคนอื่นหรือมีเกียรติในสังคม ต้องการให้คนอื่นยอมรับตนเองว่า เป็นคนสำคัญ เป็นคนมีเกียรติและสอดคล้องกับ แนว โรสคิพฟ์ (2534 : 88) ซึ่งได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาชุมชนของประชาชนในจังหวัดสงขลา พบว่า ประชาชนที่มีความยาวนาน ในการอยู่อาศัยในท้องถิ่นแตกต่างกันมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาชุมชนไม่แตกต่างกัน

2.6 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านระหว่างการเป็นหรือเคยเป็นสมาชิกกลุ่มพัฒนาหรือกลุ่มพลังต่าง ๆ กับไม่เคยเป็นสมาชิกกลุ่มพัฒนาหรือกลุ่มพลังต่าง ๆ

ผลการวิจัยปรากฏว่า ประชาชนที่สภาพการเป็นสมาชิกกลุ่มพัฒนาหรือกลุ่มพลังต่าง ๆ มีส่วนร่วมในกิจกรรมของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้ง 4 ด้าน ที่ระดับ .01 ซึ่งได้แก่ ด้านความคิด ด้านร่วมตัดสินใจ ด้านร่วมปฏิบัติตามโครงการ และด้านร่วมติดตามประเมินผล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การเป็นสมาชิกกลุ่มพัฒนาหรือกลุ่มพลังต่าง ๆ มาก่อน ทำให้มีโอกาสเข้าร่วมชุมชน เข้ารับการฝึกอบรมในหลักสูตรต่าง ๆ ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคคลอื่น ทำให้เป็นผู้ที่มีโลกทรรศน์กว้างไกล ต้องการใฝ่รู้ตลอดเวลา จึงทำให้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านแตกต่างจากผู้ที่ไม่เป็นหรือไม่เคยเป็นสมาชิกกลุ่มพัฒนาหรือกลุ่มพลังต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อารยา วัฒนกิจ (2526 : 79) ได้ศึกษาปัจจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี พบว่า การเป็นสมาชิกกลุ่มพัฒนาหรือกลุ่มพลังต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กล่าวคือ ผู้ปกครองที่เป็นสมาชิกกลุ่มพัฒนาหรือกลุ่มพลังต่าง ๆ จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสูงกว่าผู้ปกครองที่ไม่เป็นสมาชิกกลุ่มพัฒนาหรือกลุ่มพลังต่าง ๆ เช่นเดียวกับที่ สกนธ์ จันทรวิทย์ (2528 : 75) ได้ศึกษาปัจจัยบางประการที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดตั้งศูนย์เยาวชนตำบลจังหวัดตรัง พบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่เป็นสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ จะมีส่วนร่วมในการจัดตั้งศูนย์เยาวชนตำบลมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่ไม่เป็นสมาชิกกลุ่ม และสอดคล้องกับ แนว ใส่สถิณันต์ (2534 : 98) ประชาชนในเขตจังหวัดสงขลา พบว่า ประชาชนที่เป็นสมาชิกกลุ่มพัฒนาหรือกลุ่มพลังต่าง ๆ มีความแตกต่างกัน ในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาชุมชน กล่าวคือ ผู้ที่เป็นสมาชิกกลุ่มพัฒนาหรือกลุ่มพลังต่าง ๆ จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนมากกว่าผู้ที่ไม่เป็นสมาชิกกลุ่มพัฒนาหรือกลุ่มพลังต่าง ๆ

2.7 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านระหว่างระดับความคุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน น้อย ปานกลาง และมาก

ผลการวิจัยปรากฏว่า ประชาชนที่มีระดับความคุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดต่างกัน มีส่วนร่วมในกิจกรรมของที่อ่านหนังสือ

ประจำหมู่บ้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้ง 4 ด้าน ทั้งนี้ น่าจะเป็น เพราะเป็นการศึกษากับประชาชนที่มีสภาพการดำรงชีวิตในชุมชนอื่นเกี่ยวกับประเพณี วัฒนธรรม และค่านิยมที่มีความยึดมั่นอยู่กับหลักศาสนา และมีความสัมพันธ์กับผู้นำทาง ศาสนาเป็นสำคัญ ประกอบกับกิจกรรมของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน เป็นกิจกรรมที่ เกิดขึ้นโดยความสมัครใจของประชาชนภายในหมู่บ้าน รัฐเป็นเพียงผู้สนับสนุนเอกสาร สิ่งพิมพ์ และงบประมาณค่าหนังสือพิมพ์วันละ 2 ฉบับต่อที่อ่าน 1 แห่ง (ศูนย์การศึกษา นอกโรงเรียนจังหวัดสุพรรณบุรี, ม.ป.ป. : 4) ดังนั้นการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของที่อ่าน หนังสือประจำหมู่บ้านในจังหวัดสุพรรณบุรี น่าจะไม่มีผลทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชน แตกต่างกัน ผลการวิจัยครั้งนี้จึงขัดแย้งกับ สกนธ์ จันทร์วิภังค์ (2528 : 75) ได้ศึกษา ปัจจัยบางประการที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดตั้งศูนย์เยาวชนตำบล จังหวัดตรัง พบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่มีการติดต่อกับพัฒนากรมากจะมีส่วนร่วมในการ จัดตั้งศูนย์เยาวชนตำบลมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีการติดต่อกับพัฒนากรน้อย ไชย พรหมศรี (2533 : 80) ได้ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่อเนื่อง ของสมาชิกศูนย์เยาวชนตำบล อำเภอมาบตาพุด จังหวัดปัตตานี พบว่า สมาชิกศูนย์เยาวชน ตำบลที่มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่มาก มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่อเนื่องสูงกว่ากลุ่มที่มีการ ติดต่อกับเจ้าหน้าที่น้อย และขัดแย้งกับผลการศึกษาวิจัยของ แนว ไสค์ดิพันธ์ (2534 : 101) ซึ่งได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาชุมชนของประชาชนในชนบท ใน จังหวัดสงขลา พบว่า ประชาชนในชนบทในจังหวัดสงขลาที่มีความคุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่ สักกระทรวงหลักที่ปฏิบัติงานในท้องถิ่นน้อย ปานกลาง และมาก มีส่วนร่วมในกิจกรรม การพัฒนาชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับ เจาะสะปิ้อง บารู (2534 : 79) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของ ศูนย์สวัสดิการตลาดของสมาชิกที่มีสถานภาพต่างกัน พบว่า สมาชิกศูนย์สวัสดิการ ตลาดที่มีความสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ต่างกันมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์สวัสดิการ ตลาดไม่แตกต่างกัน

2.8 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมของที่อ่านหนังสือ ประจำหมู่บ้านระหว่างระดับความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านน้อย ปานกลาง กับสูง

ผลการวิจัยปรากฏว่า ประชาชนที่มีระดับความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านสูง มีส่วนร่วมในกิจกรรมของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านสูงกว่าประชาชนที่มีระดับความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านน้อย-ปานกลางในด้านร่วมตัดสินใจและด้านร่วมปฏิบัติการตามโครงการ ทั้งนี้เพราะว่าผู้ที่มีความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านสูง ส่อมเห็นประโยชน์และผลที่ได้รับจากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ บิล (Beal, 1971 : 249) ซึ่งได้ศึกษาวิจัยพบว่า ตัวแปรที่ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในงานทุกอย่างที่มีนัยสำคัญทางสถิติสูงจะเป็นตัวแปรที่เปลี่ยนแปลงได้ เช่น ความรู้ความเข้าใจในหลักการคือ ถ้าเข้าใจในหลักการโดยละเอียดถูกต้องแล้วก็นักจะให้ความร่วมมือดี เพราะมองเห็นคุณค่าของงานและในทำนองเดียวกัน ถ้าไม่มีความรู้ความเข้าใจในหลักการของงานนั้น ก็จะไม่ให้ความร่วมมือเลย หรือร่วมมือแต่น้อย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อารธา วิณนกิจ (2526 : 79) ซึ่งได้ศึกษาปัจจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี พบว่า ผู้ปกครองที่มีความรู้ความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมาก จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมศูนย์พัฒนาเด็กสูงกว่าผู้ปกครองที่มีความรู้ความเข้าใจน้อยและถึงสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรศักดิ์ พิชรพจนานกรณ์ (2530 : 68) ซึ่งได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมสหกรณ์การเกษตร ศึกษาเฉพาะกรณีสหกรณ์การเกษตรบ้านลาดจำกัด จังหวัดเพชรบุรี พบว่า สมาชิกที่มีความรู้ความเข้าใจในหลักการและวิธีการและวิธีการสหกรณ์การเกษตรมากจะมีส่วนร่วมมากกว่าสมาชิกที่มีความรู้และความเข้าใจในหลักการและวิธีการสหกรณ์การเกษตรน้อย

สำหรับในด้านการมีส่วนร่วมคิดและร่วมคิดตามประเมินผล พบว่า ประชาชนที่มีระดับความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านต่างกัน มีส่วนร่วมในกิจกรรมของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านแตกต่างกัน อาจจะเป็นเพราะว่า ประชาชนไม่ได้รับการปลูกฝังให้รู้จักคิดหรือใช้ความคิด และกิจกรรมด้านร่วมคิดตามประเมินผลนั้น เป็นกิจกรรมอันดับสุดท้าย ซึ่งประชาชนไม่เห็นความสำคัญว่าจะได้รับผลตอบแทนอะไรบ้าง จึงสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อรพินธ์ สุทธิพันธ์ (2533 : 102) ซึ่งได้ศึกษาปัจจัย

ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มหมู่บ้านเกษตรกรในกิจกรรมเพื่อเพิ่มพูนรายได้ พบว่า สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรที่มีความรู้ความเข้าใจในหลักการวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินกิจกรรมเพื่อเพิ่มพูนรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมในกิจกรรมเพิ่มพูนรายได้ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านในจังหวัดสุล ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่วมคิด ด้านร่วมตัดสินใจ ด้านร่วมปฏิบัติตามโครงการ และด้านร่วมติดตามประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ อาทิเช่น ครูอาสาสมัครเดินสอน หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษา นอกโรงเรียนประจำอำเภอ และหัวหน้างานที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านควรมีการประชุมร่วมกันเพื่อหาแนวทาง ปรับปรุง ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ทั้ง 4 ด้านให้เพิ่มขึ้น เช่น ด้านร่วมคิด วิธีการติดตามประเมินผลกิจกรรมของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ด้านร่วมตัดสินใจการกำหนดวิธีการจัดบริการแก่ประชาชน ภายในหมู่บ้าน ร่วมตัดสินใจในวิธีการเลือกคณะกรรมการที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ร่วมออกวัสดุสำหรับการจัดสร้างที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ร่วมมือช่วยเหลือดูแลรักษาความสะอาดภายในบริเวณ ร่วมจัดทำข้อมูลที่เป็นสำหรับการติดตามประเมินผล และร่วมติดตามประเมินผลการจัดกิจกรรมการบริการต่างของที่อ่าน ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การจัดประชุมชี้แจงชาวบ้านให้เห็นความสำคัญของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน จัดระบบเครือข่ายภายในหมู่บ้าน นิเทศติดตามการปฏิบัติของคณะกรรมการที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านอย่างสม่ำเสมอ ดำเนินการจัดการประกวดที่

อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านทั้งในระดับอำเภอ และระดับจังหวัดเป็นประจำทุกปี ทั้งนี้ เพื่อการยกระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนให้สูงขึ้น อันจะส่งผลต่อการพัฒนา กิจกรรมของที่อ่านหนังสือในแต่ละหมู่บ้านให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.2 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ด้านร่วมตัดสินใจ ซึ่งปรากฏว่า ชายมีส่วนร่วมมากกว่าหญิงนั้น ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบหรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับ ความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการมีส่วนร่วมมากขึ้น เพราะ ในปัจจุบันงานพัฒนาหมู่บ้านในหลาย ๆ ด้านประสบผลสำเร็จ และมีความเข้มแข็ง ก็เพราะมีผู้นำกลุ่มเป็นสตรี ส่วนในด้านกลุ่มอายุควรชักนำ และสนับสนุนกลุ่มประชาชน ที่มีอายุระหว่าง 15-30 ปี เข้ามาร่วมกิจกรรมและส่งเสริมให้มีส่วนร่วมในด้านตัดสินใจให้มากขึ้น เพราะกลุ่มประชาชนเหล่านี้เป็นกลุ่มเป้าหมายของงานการศึกษา นอก โรงเรียนโดยตรง และเป็นวัยหนุ่มสาว ซึ่งเป็นวัยแรงงานที่สำคัญในการพัฒนา ประเทศ

1.3 การเป็นสมาชิกกลุ่มพัฒนาหรือกลุ่มพลังต่าง ๆ ของประชาชนกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน มีความสัมพันธ์กัน จึงควรพิจารณา เป็นประเด็นสำคัญในการเลือก หรือแต่งตั้งบุคคลเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการของที่อ่าน หนังสือประจำหมู่บ้าน เพราะประชาชนที่เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกกลุ่มพัฒนาหรือกลุ่ม พลังต่าง ๆ จะเป็นผู้ที่มิโลกทรรศน์กว้างไกล และจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ สูง ดังนั้นเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรมของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน จึง ควรหาวิธีการที่จะให้ประชาชนได้มีโอกาสรวมตัวเป็นกลุ่มอาสาสมัครหรือกลุ่มพลัง ต่าง ๆ เสียก่อน เมื่อกลุ่มรวมตัวกันเหนียวแน่นก็จะส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรม ของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านสูงขึ้นด้วย

1.4 ปัญหาและอุปสรรคทางด้านการประกอบอาชีพของประชาชนในแต่ละท้องที่ ทำให้ไม่ค่อยมีเวลา เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านมีผู้เสนอ ความคิดเห็น จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 18.68 ดังนั้น เจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษา นอกโรงเรียนหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง อาทิ หัวหน้างานที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ครู อาสาสมัครการศึกษา นอกโรงเรียน ควรจะสำรวจข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้านเพื่อจะได้

ทราบว่าในแต่ละหมู่บ้าน ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพอะไร ในช่วงเวลาใด และมีช่วงเวลาที่ประชาชนมีเวลาว่างจะได้ดำเนินการจัดกิจกรรมการประชุมการพบปะพูดคุย รวมทั้งการจัดหาหนังสือเอกสารสิ่งพิมพ์ให้บริการแก่ประชาชนให้ที่อ่านหนังสือได้ตรงกับความต้องการของประชาชน ซึ่งน่าจะ เป็นแนวทางในการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านได้

1.5 ปัญหาเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ขาดการประชาสัมพันธ์ ทำให้ประชาชนไม่ทราบความเป็นไปในกิจกรรมของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน เป็นเหตุให้ประชาชนไม่ค่อยได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านมีผู้เสนอความคิดเห็นจำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 7.32 ในส่วนของการประชาสัมพันธ์ ควรจะเป็นในเรื่องของความต่อเนื่องสม่ำเสมอ และความหลากหลายเป็นต้นว่าทุกสัปดาห์ทุกเดือนหรือทุกครั้งที่เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบลงไปเฝ้าติดตาม จะโดยวิธีการพูดคุยชี้แจงกลุ่มย่อย จัดประชุม ใช้เอกสารแผ่นพับ แผ่นปลิว ใช้สื่อ สไลด์ หรือวีดิทัศน์ ที่กระตุ้นให้เห็นถึงประโยชน์ และความสำคัญของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน แต่ก็ต้องคำนึงถึงความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและกลุ่มเป้าหมาย หากดำเนินการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รู้และเข้าใจประชาชนย่อมเห็นคุณค่าและปรารถนาที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านของตน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรพิจารณาศึกษาปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง นอกจากที่ได้ศึกษามาแล้ว เช่น การรับข้อมูลข่าวสาร การฝึกอบรม การศึกษาดูงาน

2.2 ควรขยายพื้นที่ที่จะทำการศึกษาให้กว้างขวางมากกว่านี้ เช่น ระดับการศึกษา เป็นต้น

2.3 ควรจะศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทุกด้าน (Participate Observation)

2.4 ควรจะศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านที่ยั่งยืน